

23.05.2013

Tj/6

6 Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnan lausunto arviointikertomuksesta 2012

HEL 2013-003863 T 00 03 00

Päätösehdotus

HKL –liikelaitoksen johtokunta päättäne antaa tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

HKL toteaa, että HKL:n sitovissa tavoitteissa on huomioitu HKL:n rooli metro-, raitio- ja lauttaliikenteen operaattorina sekä infrapalvelujen tuottajana. Tavoitteissa on painotettu metro- ja raitioliikenteen luotettavuus- ja asiakastyytyväisyystavoitteita. Lisäksi tavoitteissa on huomioitu talousnäkökulma. Hallintokuntarajojen ylittävä tavoite on kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettyjen tavoiteaikojen puitteissa.

HKL toteaa, että HKL tulee tekemään tuottavuusohjelman vuosille 2013-2016 kaupungin talousarvio-ohjeistuksen mukaisesti keväällä 2013.

HKL toteaa, että siirtymistä osaksi Laske-järjestelmää harkitaan siinä vaiheessa, kun kaupungin Laske-järjestelmää on kehitetty niin, että järjestelmä sisältää samat toiminnallisuudet kuin HKL:n SAP-järjestelmä sisältää tällä hetkellä.

HKL toteaa, että automaattimetroprojektista on tarvittaessa informoitu kaupunginhallitusta. HKL toteaa, että HKL on jo ottanut käyttöön aiempaa tarkemman investointihankkeen kustannussuunnittelun ja vuoden 2014 sitoviin tavoitteisiin HKL tulee kirjaaman tavoitteeksi, että projektinhallintaohjelmisto on otettu käyttöön kaikissa infrainvestointihankkeissa. Automaattimetron tilaajahallintaprosessia parannetaan vahvistamalla projektin johtoa. HKL toteaa myös, että HKL:n johtokunta on saanut ja tulee saamaan informaatiota automaattimetroprojektin tilanteesta tarvittaessa joka kokouksessa. HKL kehittää kustannus seuranta järjestelmänsä siten, että automaattimetroliikenteen aloittamisen jälkeen voidaan tarkasti seurata automaattimetron käyttökustannuksia ja verrata niitä investoinnin kannattavuuslaskelmaan. HKL toimittaa kustannustiedot kaupunginhallituksen käyttöön.

Esittelijä

Yleistä

23.05.2013

Tj/6

Tarkastuslautakunta on pyytänyt HKL:n lausuntoa arviointikertomuksen kohdista 2.6 Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta, 4.1.1 Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet, 4.1.2 Uuden laskenta-järjestelmän käyttöönotto ja 4.5.1 Metron automaatiohjausjärjestelmän hankinta.

Johtopäätökset tavoitteiden toteutumisesta (2.6)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan seuraavasti:

- kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen poikkeama tulee hyväksyttäväksi valtuustolla riippumatta siitä, mistä se aiheutuu.
- sitovien toiminnallisten tavoitteiden tulee kattaa kaupungin strategiaohjelman tavoitteet nykyistä laajemmin, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2010.
- hallintokuntien tulee asettaa aiempaa enemmän yhteisiä hallintokuntarajat ylittäviä sitovia toiminnallisia tavoitteita, kuten tarkastuslautakunta on suositellut jo vuonna 2009.

HKL toteaa lausuntonaan arviointikertomuksen edellä mainitusta kohdasta, että HKL:n johtokunta on käsitellyt vuoden 2012 sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen kokouksessaan 6.2.2013 ja lähettänyt tavoitteiden toteutumisen tiedoksi talous- ja suunnittelukeskukselle.

HKL toteaa, että HKL:n sitovissa tavoitteissa on huomioitu HKL:n rooli metro-, raitio- ja lauttaliikenteen operaattorina sekä infrapalvelujen tuottajana. Tavoitteissa on painotettu metro- ja raitioliikenteen luotettavuus- ja asiakastyytyväisyystavoitteita. Lisäksi tavoitteissa on huomioitu talousnäkökulma. Hallintokuntarajojen ylittävä tavoite on kaivutöiden toteuttaminen lupaehdoissa edellytettyjen tavoiteaikojen puitteissa.

HKL toteaa myös, että Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä joukkoliikenteen tilaajana asettaa tavoitteita esimerkiksi joukkoliikenteen kuljetusosuuksille.

Tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelman säästötavoitteet (4.1.1)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan seuraavasti:

- lautakuntien ja johtokuntien tulee sitoutua talousarvioraamiin siten, että ne osoittavat tarvittavat menosäästöt raamin sisältä, mikäli päättävät menojen lisäyksistä.

- tuottavuustavoitteet tulee asettaa usealle vuodelle siten, että hallintokunnilla on realistiset mahdollisuudet saavuttaa ne ja niiden toteuttaminen on riittävän haasteellista.

HKL toteaa, että vuonna 2012 HKL:n tuottavuus oli samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. HKL:n tuottavuus tulee kuitenkin heikkenemään vuosina 2013-2015, kun HKL valmistautuu automaattimetron ja Länsimetron käyttöönottoon. Länsimetron käyttöönoton jälkeen HKL:n tuottavuus paranee, kun HKL:n suoritemäärät tulevat huomattavasti nousemaan, mutta kiinteät kulut eivät tule kasvamaan samassa suhteessa. HKL tulee tekemään tuottavuusohjelman vuosille 2013-2016 kaupungin talousarvio-ohjeistuksen mukaisesti keväällä 2013.

Uuden laskentajärjestelmän käyttöönotto (4.1.2)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan seuraavasti:

- talous- ja suunnittelukeskuksen tulee saattaa Laske-järjestelmä asianmukaiseen kuntoon pikaisesti.
- järjestelmän konsolidointimoduulin avulla tulee voida tuottaa kaupungin tilinpäätöslaskelmat ja talousarvion toteutumislaskelmat.
- Laske-järjestelmän hyödyntämistä tulee kehittää kustannustehokkaammaksi ja kaupungin taloushallintoa, tilinpäätöstä ja raportointia vielä paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi siten, että kaikki kaupungin virastot ja liikelaitokset siirtyvät sen käyttäjiksi.

HKL toteaa, että HKL:n taloustiedot toimitetaan kaupungin Laske-järjestelmään kuukausittain erillisen liittymän avulla. HKL:llä on ollut oma SAP-järjestelmä käytössä vuodesta 2001 asti. HKL:n siirtymistä osaksi Laske-järjestelmää harkitaan siinä vaiheessa, kun Laske-järjestelmää on kehitetty niin, että järjestelmä sisältää samat toiminnallisuudet kuin HKL:n SAP-järjestelmä sisältää tällä hetkellä.

Metron automaattiohjausjärjestelmän hankinta (4.5.1)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksessaan seuraavasti:

- kaupunginhallituksen tulee puuttua jo aikaisessa vaiheessa suurten investointihankkeiden viivästymisiin.
- liikennelaitoksen tulee parantaa pitkäaikaisten investointiensa suunnittelu- ja toteutusprosesseja sekä ennen kaikkea hankintaosaamisensa sisältöä kuten hankkeiden kustannusarvioiden laskentaa.

- liikennelaitoksen johtokunnan sekä kaupunginhallituksen on seurattava jatkossa tiiviisti metron automatisointihankkeen toteuttamista, kuten jo tehdyt päätökset edellyttävät.
- automaattimetrolikenteen aloittamisen jälkeen liikennelaitoksen ja kaupunginhallituksen tulee seurata, toteutuuko automatisoinnista kaupunginvaltuustolle vuonna 2008 esitetty investoinnin kannattavuuslaskelma.

HKL toteaa, että automaattimetroyhteisistä on tarvittaessa informoitu kaupunginhallitusta. Erityisen suuren roolin kaupunginhallitus otti, kun se päätti uuden tiedon valossa kumota HKL:n johtokunnan 16.5.2012 tekemän päätöksen automaattimetron toimitussopimuksen purkamisesta ja palautti asian HKL:n johtokunnalle uudelleen valmisteltavaksi. 4.6.2012 johtokunta päättikin solmia toimittajan kanssa ns. etenemissopimuksen, jonka keskeisenä ajatuksena oli se, että projekti saatetaan loppuun alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti ja että tilaajan ja toimittajan väliset erimielisyydet ratkaistaan välimiesoikeudessa, joka voi alkaa aikaisintaan syksyllä 2015.

HKL toteaa, että raideliikenteeseen liittyvät investointihankkeet ovat yleensä ainutkertaisia eikä referenssitietoa vastaavanlaisten hankkeiden tavanomaisista toteutuskustannuksista ole juurikaan olemassa. Tämä asettaa erityisiä vaatimuksia hankkeiden ennakkosuunnittelulle. Koska hankkeiden toteutusaika ensimmäisistä, hyvin karkeisiin suunnitelmiin perustuvista hinta-arvioista lopullisiin, yksityiskohtaisiin suunnitelmiin perustuviin kustannusarvioihin on myös varsin pitkä niin monissa tapauksissa on käynyt niin, että alkuperäiset, karkeat suunnitelmat eivät ole ottaneet huomioon investointihankkeen kaikkia tarpeellisia ominaisuuksia, jolloin hankkeen kustannusarvio on suunnittelun edetessä kasvanut. HKL on jo ottanut käyttöön aiempaa tarkemman investointihankkeen kustannussuunnittelun ja vuoden 2014 sitoviin tavoitteisiin HKL tulee kirjaaman tavoitteeksi, että projektinhallintaohjelmisto on otettu käyttöön kaikissa infrainvestointihankkeissa.

Automaattimetron osalta HKL toteaa, että hankkeen tilaajahallintaprosesseja parannetaan vahvistamalla HKL:n projektiseurannan ja -valvonnan prosesseja. Tämä tehdään hankkimalla Rejlers Oy:ltä projektinjohtokonsulttipalvelua. Hankittavan palvelun tavoitteena on varmistaa, että HKL pystyy

- koordinoimaan automaattimetroyhteisprojektin tilaajatoiminnot ja M300-junahankintaprojektin vastaavat toiminnot
- valvomaan paremmin sopimus seuranta ja sopimusten täytäntöönpanon toteutumista sovitulla tavalla
- valmistelemaan tehokkaammin sopimuksellisia reklamointeja

23.05.2013

Tj/6

- valvomaan tehokkaammin toteutusaikataulun noudattamista
- raportoimaan projektista laajemmin liikennelaitoksen johtokunnalle ja kaupunginhallitukselle.

HKL toteaa, että HKL:n johtokunta on saanut ja tulee saamaan informaatiota automaattimetroprojektin tilanteesta tarvittaessa joka kokouksessa.

HKL kehittää edelleen kustannus seuranta järjestelmää niin, että automaattimetro liikenteen aloittamisen jälkeen voidaan läpinäkyvästi seurata automaattimetron käyttökustannuksia ja verrata niitä investoinnin kannattavuuslaskelmaan. HKL tulee tarpeen mukaan raportoimaan automaattimetro järjestelmän kustannus seurannasta sekä HKL:n johtokuntaa että kaupunginhallitusta.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Matti Lahdenranta

Lisätiedot

Yrjö Judström, hallintojohtaja, puhelin: 310 34986
yrjo.judstrom(a)hel.fi
Matti Lahdenranta, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
matti.lahdenranta(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2012
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, HKL -liikelaitoksen johtokunta